

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2860

יום שלישי כ"ה אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ ו | עמוד היומי: שבת י. | דף הכולל: ב"מ צז | קנין ירושלמי: תרומות סג
דף היומי בהלכה: ר"ח ט"ז - י"ז.
מוסר: שם עולם - ולהיפך חס ושלוש' עד 'ודע עוד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: תנא דבי אליהו רבה פרק א' עד סוף פרק א'

"התקשרתי כדי להציע לך עסקה: אם תוותר ליריבך על מלוא הסכום ותמשוך את התביעה - אני מבטיחך נאמנה, באחריותי, שהרגל תבריא לחלוטין! תחליט מהר ותודיע לי!"

כששואלים אותו אם לריב או לוותר, הוא רק מניף רגל בריאה וחזקה, ואומר באושר: "הויתור העניק לי רגל במתנה!"

הוחלט: ניתוח כריתה! יכרתו לו מחצית מהרגל, ויחליפו אותה ברגל תותבת! ר' יוסל ההמום שמע את הבשורה ונחרד. טרם הספיק להתרגל למצב בו הוא סובל וחלוש, ולפתע מתברר שאין מנוס מלהיפרד מהרגל לנצח. ליבו חישב להישבר, מי יודע אם יוכל עוד ללכת בחופשיות, אם יזכה לרקוד בנישואי ילדיו כשרגלו רגל תותבת... מחוסר ברירה הוא קבע תור לניתוח, וכבר מדדו את רגלו כדי להתאים לו רגל תותבת.

בין לבין התקשר הטוען הרבני, ובישר לו כי הפסיקה הסופית תינתן בעוד מספר ימים, וסכום התביעה עומד כבר על קרוב ל-200,000 ש"ח. ר' יוסל ניסה להתנחם בכך, שאם לא יזכה לשוב לעבודה - לפחות יזכה בסכום כסף נדיב שיסייע לו בעתיד... ואז, ביום בהיר מצלצל הטלפון בביתו, ומעבר לשפופרת - קולו של רבו, כ"ק האדמו"ר מפינסק קארלין ז"ל, הדורש בשלומו. ר' יוסל נאנת, סיפר לרבי על כריתת הרגל הצפויה, ושב ונאנח כשהרבי נאנח יחד עמו. אז אמר לו הרבי: 'אני התקשרתי, כדי להציע לך עסקה: אם תוותר ליריבך על מלוא הסכום ותמשוך את התביעה - אני מבטיחך נאמנה, באחריותי, שלא תצטרך לכרות את הרגל, שהיא תשוב ותבריא לחלוטין. אני מציע בפניך את הרעיון, תחליט מהר ותודיע לי!' - סיים הרבי, בירכו בחום, וניתק את השיחה. ר' יוסל נותר המום ומבולבל כשידיו רועדות וראשו מסוחרר.

יוסל - הוא איש נחמד ואדיב ושופע חיוכים. לפרנסתו הוא משמש כשיפוצניק, ושמו הולך לפניו - היושר והאמינות, מילה זו מילה.

אלא שפעם אחת נקלע לתקרית עסקית מול סוחר חומרי בניה שהתגלה כרמאי, ונוצר ביניהם ויכוח על סכום נכבד, למעלה ממאה אלף שקלים. ר' יוסל תובעו לדין תורה, וכפוי - מנצח, שכן הצדק עמו. אבל הלה מוסיף להתל בו, לא מוכן לשלם, למרות שהפסיד בדין. הכסף אינו מגיע, המהומה סביבו הולכת וגדילה, הוצאות נוספות מתווספות, כאב ראש שר' יוסל אינו רגיל בו, והלה מתברר כנוכל של ממש, שמהתל בו ובבית הדין גם יחד, וכך העביר ר' יוסל את ימיו בין פרנסה לדיונים משמימים...

ואז, ביום מן הימים, לפתע חש כאב חד ברגל. הוא מנסה להמשיך לדרכו ומקווה שהכאב יעבור, אך כשהכאב הולך ומחמיר וכל משככי הכאבים לא מצליחים לנצחו - הוא פונה לרופא, שמפנה אותו לסדרת בדיקות, בסיומה נקבע כי לקה בזיהום חמור ברגלו. ר' יוסל התחיל בבליעת כדורים ומריחת משחות ערב ובוקר וצהריים, בנסיון להציל את הרגל. אבל הזיהום העקשן הלך וגדל, והרופאים הפכו אובדי עצות. חולפים עוד כמה חודשים, והזיהום אוכל בה כל חלקה טובה.

ר' יוסל עזב את עבודתו, והרופאים ערכו התייעצות ובסיומה

שבורא עולם יסדר את העניינים. תבטל הכל, רפואה שלימה!'. ר' יוסל התקשר לבטל את הניתוח.

כל מי שדיבר איתו היה בטוח שנשתבשה עליו דעתו. הטוען הרבני, הרופאים, המכון שמייצר רגליים תותבות - כל אלה קיבלו הודעות ביטול בזו אחר זו, ולא נחה דעתו של ר' יוסל עד שלקח את המשחות התחבושות והתרופות - וזרק הכל לפח האשפה! למרבה הפלא, הנס הגדול אכן קם והתחולל: בתוך פחות משבוע - לפתע החל הזיהום לאבד מנפחו.

ר' יוסל מביט בו, אינו יודע אם הוא חולם או שמא זו המציאות. הוא מזמין בדיקה, ולנוכח תוצאותיה - הרופא לוחץ עליו ומתעקש: 'תגלה לי מה עשית, תגלה לי איזה טיפול עברת. זה לא יכול להיות!' עוד שבוע, עוד בדיקה, עוד שבוע, ועוד בדיקה. הוא כבר יכול ללכת! הוא נכנס אל הרופא שקבע לו את ניתוח הכריתה, והלה אומר לו 'התותבת מתאימה לך בדיוק, עשו לך את זה נהדר!', ור' יוסל, באושר בלתי מוסתר, מסיר את הגרב ומראה לרופא רגל בוחקת, בריאה, חזקה ומהלכת, כאחד האדם ממש!

והיום, צאו וראו בירושלים, אי שם על הפיגומים, מקפץ ר' יוסל בשתי רגליים בריאות. וכל מי ששואל אותו אם לריב או לוותר, אם להתעקש או לנהוג לפנים משורת הדין, הוא לא עונה, הוא רק מניף רגל. בריאה, חזקה, הולכת, אמיתית, ואומר באושר: 'זה תוצאה מיותרת. הויתור העניק לי רגל במתנה!'

(גל' פניני בית לוי, הובא ב'אור לישרים')

ריבוננו של עולם, מה קורה כאן? האומנם? אני חסיד של הרבי. והנתבע הלז - לא רק שאיננו חסיד פינסק קארלין, אלא אף התנכל לא פעם לרבי ולמוסדותיו. לוותר לו על כל התביעה? אחרי כל ההוצאות המרובות והטירחה האינסופית?! הוא הרגיש שאינו מסוגל לוותר! לכל העולם הוא מוכן לוותר, רק לא לברנש הזה! הרי מדובר בהון תועפות, איך הוא יכול לוותר עליו?! ומצד שני, זו עסקה שקשה לסרב לה. הן הרבי מבטיח, מבטיח! - שהרגל תשוב לאיתנה ושהניתוח יבוטל, שהוא ישוב להלך כאחד האדם. זה שווה לו כל הון שבעולם!

בסיימה של המלחמה שהתחוללה בקרבנו, הוא החליט באומץ: לנהוג לפנים משורת הדין ולוותר. זה דורש מאמץ על טבעי מצידו, אבל זה בדיוק מה שהוא מבקש מבורא עולם - לנהוג בו לפנים משורת הדין, להציל את רגלו באופן על טבעי. זהו, זה סגור. הוא מבטל את התביעה! וכדי לעמוד בדיבורו, הוא מתקשר מיידית לטוען הרבני, ששומע והמום, ור' יוסל מנצל את ההלם כדי להיפרד ממנו ולחייג אל הרבי. התקשר ר' יוסל לרבי ואמר: 'החלטתי. הודעתי למשורך את התביעה!' - 'נפלא!', מגיב הרבי בחדווה, 'אתה יכול לוותר את התור שקבעת לניתוח הכריתה, ותבטל גם את הזמנת הרגל התותבת. פשוט חבל על הכסף...'
'האומנם?' - שואל ר' יוסל, 'בטוח? לבטל הכל? אולי נמתין לראות?'

- 'לא צריך לחכות!' - משיב הרבי באמונה ברורה, 'זה ברור לי. נהגת בו לפנים משורת הדין, ויתרת. ברור לי שנושעת, ברור לי

"הנה אבי היה 'אופה' פשוט, ומעבודתו שמה לימדני ג' כללים ויסודות איתנים הנוגעים לכל יהודי"

הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע נולד לאביו שהיה איש פשוט, ולפרנסתו היה משמש כ'בעקער' (אופה) | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן

(אש) חזק. והלימוד, להוציא מתחת ידו דבר מתוקן, תורה ותפילה כדבעי יש להסיק אש קודש ותבערה בלבו, וככל שתגדל ותתחזק האש אז הם יהיו באופן הכי נעלה.

ב. גם כשכבר הבעיר את התנור בלבת אש חזקה מאד, יש לו להזהר מאד שיהיה התנור סגור ומסוגר היטב מכל צדדיו, כי החורים וסדקים מסוכנים למה שנאפה בתנור (כמו שנפסק בשו"ע), אם נשב זיקא מתקלקלים האפיה והבישול שבתנור), והיינו גדרים וסייגים שעל האדם להציב סביבו - אף אם הוא בוער באש לה' ולתורתו, עדיין מסוכן הוא אם לא יסגור סביב עצמו בגדר וסייג כהוגן.

ג. משום מה, הרי הבולקעס והמזונות שנשאר ממתמול וכ"ש משלשום או משבוע שעבר אין להם כלל חן ולא טעם טוב... והכל

הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע נולד לאביו שהיה איש פשוט, ולפרנסתו היה משמש כ'בעקער' (אופה), והוא בעצמו עלה מעלות רמות עדי הגיעו למדרגותיו הקדושות.

פעם נזדמן שישב הרה"ק בין צדיקים אחרים, והיה כל אחד משמיע מאמר מה שראה ושמע אצל אבותיו ורבותיו הקדו', פתח האוסטרובצער ואמר: "הנה אבי היה 'אופה' פשוט, ומעבודתו שמה לימדני ג' כללים ויסודות איתנים הנוגעים לכל יהודי

א. באם האופה רוצה להוציא מתחת ידו 'סחורה' משופרא דשופרא, שהבולקעס (לחמניות) או ה'מזונות' יהיו באופן הכי טוב, יסדר שבתנור תבער 'אש' חזקה וגדולה, וככל שתגדל האש כך ייטב לבולקעס בטעמים בריחים ובמראם, כי מ'אש' קטנה ונמוכה לא ימצא סחורה טובה, א' גוט שטיקל (מאפה טוב) יוצא רק מפייער

אתמול למד, ולא יתפלל כי אתמול התפלל, אלא יבעיר אש חדשה
כי אז יוטב טעמו וריחו פי כמה וכמה.
(באר הפרשה תצוה פ"ד)

ממשמשין לתור אחר מה שנאפה היום זה מחדש ... פריש, קאכעדיג
וחם מהתנור (טרי וחם), כי לפרישע (טריים) יש טעם מיוחד ועדיף
על הישנים, כיו"ב, יהיה בכל יום בעיניו כחדשים, - לא ילמד כי

"ואיזו היא מלחמת מצוה? זו... מלחמת עמלק", ואין לך צר שקם על ישראל בשנים האחרונות, כמו החמאס שחרט על דגלו להשמיד את עם ישראל...

מתכוננים לימי הפורים, עם קובץ ההלכות המקיף של הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

נסים שנעשו בחודשים אלה, אך מ"מ אפשר דגם באדר א' מרבין
בשמחה כיון דמכל מקום אדר הוא". יש לציין שהמעין בחידושי
חת"ס למגילה ו ע"ב מוצא מפורש, שאין זו רק שיחת חולין של
החת"ס ז"ע, אלא שמרבין בשמחה מן הדין, כבר באדר א'. ראה
גם דרך שיחה לגר"ח קנייבסקי זצ"ל סוף פ' מקץ.

הבנים חוגגים והבנות ממתנינות

אדר ראשון תשפ"ד - ללא חגיגות "בת מצוה"

בשנה זו - תשפ"ד כל הבנים שמלאו להם 13 שנה, חוגגים
בר-מצוה במשך שני חודשי אדר, משום שלפני 13 שנה - תשע"א,
הייתה שנה מעוברת, וכל בן נעשה בר מצוה באדר בו נולד -
ראשון או שני. מאידך, הבנות, ילידות תשע"ב, השנה, אינן חוגגות
כלל בת - מצוה אלא בחודש אדר שני, משום שלפני 12 שנים
- תשע"ב הייתה שנה "פשוטה" שאין בה אלא אדר אחד, וכדי
להיות "גדולה" יש צורך שיעברו י"ב שנים שלימות ועוד יום.
(רמ"א נ"ה, י), ולכן, השנה באדר ראשון, כלל לא יתקיימו חגיגות
בת - מצוה, אלא באדר שני.

יש לציין, שבעזרת ד' בעוד 13 שנה - תשצ"ז, תהיה שנה
"פשוטה" בת אדר אחד בלבד. וכל הבנים ילידי שני האדרים של
תשפ"ד יגיעו למצוות, כולם בחודש אחד - אדר תשצ"ז, ובכל ערב,
בס"ד הרצים ייצאו דחופים, ומתנות בידיהם, מאולם לאולם....
מומלץ בזאת, להורי הבנים הנולדים השנה, בשני חודשי אדר, מיד
לאחר הברית, להזמין את האולם לחגיגת הבר - מצוה שתתקיים
בתשצ"ז, ויתקיים ממש: "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה
ולמצוות וכו' באותו האולם, ובתקווה, ש"הנחה למדינות עשה"
בהזמנה כפולה ומכופלת.

שנה מעוברת - אדר ראשון ואדר שני

במהלך כל מחזור של 19 שנים, מאז בריאת העולם, ישנן 7 שנים
מעוברות, על פי הסדר: ג ו ח א ד ז ט היינו, השנים: שלישית, ששית,
שמינית, אחת עשרה, ארבע עשרה, שבע עשרה ותשע עשרה - הינן
שנים מעוברות. השנה, היא ה' תשפ"ד - 5784 שנים לבריאת העולם,

ראשון ושני - י"ד וט"ו באדר שני - משנכנס אדר ראשון מרבין
בשמחה

גמ' תענית כט ע"א: "אמר רב יהודה ב"ר שילת משמיה דרב,
משנכנס אדר מרבין בשמחה"

"מנהג לתלות טבלאות מצויות [שלטים] משנכנס אדר
מרבין בשמחה" ויש תולים אותו על המקום שמשאירים בבית
ללא טיח זכר לחורבן, כדי לכסותו, ולהזכיר שהוא זמן שמחה"
(פסקי תשובות תרפ"ו, ה). אמנם, בספר "אשרי האיש" (פסקי
הגרי"ש אלישיב זצ"ל), שאין לעשות כן, לכסות "זכר לחורבן",
ורק בפורים עצמו, בשערי תשובה, תרצה בשם מור וקציעה: "שאינן
צריך לערוך בסעודת פורים את השולחן, באופן של "זכר לחורבן",
כיון שחייב לבסומי עד דלא ידע.

מאימתי מרבין בשמחה

רבים המסופקים ממתי מרבין בשמחה? האם כבר באדר
ראשון? וכלשונם: "אין אני מחיך, אלא אם כן כתוב במפורש"!!
ואמנם כן, נאמר במשנה מגילה א, ד: "אין בין אדר ראשון לבין
אדר שני, אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים" - את ימי הפורים
חוגגים באדר שני, כדי "לסמוך גאולה לגאולה" - גאולת פורים
לגאולת מצרים. ועל כן, גם את ארבע הפרשות [שקלים, זכור,
פרה והחודש] קוראים באדר שני, ואם טעו וקראו את ד' הפרשות
באדר א' - חוזרים וקוראים באדר ב' (הכרעת המשנ"ב תרפ"ח,
כ"ג). אבל לעניין "מרבין בשמחה - מתחילים באדר ראשון! וכן
כתב מרן החתם סופר זצוק"ל בחתימת תשובתו בחלק חושן
משפט סי' כ: "פרשבורג, כאור בוקר ליום ג' שנכפל בו כי טוב, א'
דראש חודש אדר ראשון שמרבין בו בשמחה".

והעיר הגאון רבי אשר וייס שליט"א "שאף שמשחת חולין
של מרן החתם סופר גם באדר א' מרבין בשמחה. אך בדברי רש"י
לתענית כ"ט לכאורה יש לדייק שלא כן, דכתב "משנכנס אדר
ימי נסים היו לישראל, פורים ופסח". הרי לן דסיבת השמחה
משום דבחודש זה יש ימי הפורים וכן בניסן שיש בו פסח, וכך
כתב בשו"ת שאילת יעב"ץ ב, פ"ח אך, אין בזה הכרח ואפשר
דאין כוונת רש"י אלא לבאר באופן כללי דסיבת השמחה משום

אשכנז, שרק ה"חברא קדישא" מתענים, ועורכים סעודה במוצאי התענית באדר שני.

"ולכפרת פשע"

המשנ"ב הביא בסי' תכ"ג, ו שלש שיטות מתי מוסיפים בתפילת מוסף של ראש חודש בשנה מעוברת, את המילים: "ולכפרת פשע", לדעת א"ר תכ"ג, ו וערוה"ש שם, ה יש לאמרו כל השנה, לפי שבקטע "אלוקינו וא"א חדש עלינו את וכו' " י"ב לשונות בקשת טוב, ובשנה מעוברת מוסיפים בקשה י"ג כנגד חודש העיבור. והמשנ"ב לא הכריע. והמנהג לומר עד ר"ח אדר שני ועד בכלל (כדעת פמ"ג שם, מש"ז, ב) וכך כוונת הנכתב בלוח לא".

הסבר ההוספה: בטעמי המנהגים עמ' קצ"ז בקונטרס אחרון: "כי שמא השנה אינה מעוברת, ונמצא שאוכלים חמץ בפסח" בדומה ביאר הגר"י הוטנר זצ"ל את ההוספה, עפ"י הגמ' בסנהדרין י"ב ע"ב לעניין חזקיהו המלך שעבר ניסן בניסן, ולא הסכימו עמו חכמים, והתפלל וביקש "ד' הטוב יכפר בעדי" - מכאן הלשון "ולכפרת פשע".

וידי"נ הרה"ג ר' יעקב קופשיץ שליט"א הוסיף, עפ"י הידוע מהגה"צ רבי אליהו לאפי"ן זצ"ל שאמירת יום כיפור קטן בערב ראש חודש היא בדומה לחולה הממתין להגיע למקום רפואתו [יום הכיפורים], ובינתיים זקוק מידי פעם לחיזוק, ובשנה מעוברת מחמת יתר הריחוק מיום הכיפורים צריך ל"כפרת פשע".

בדיקת המזוזות

מבואר בשו"ע יו"ד רצ"א, א שצריך לבדוק את המזוזות בבית - פעמיים בשבע שנים, וכדי שלא לשכוח הלכה זו, כתב בהגהות רבי משה מיינץ על ספר יוסף אומץ רצ"א, אות ג שבפרנקפורט ע"מ, נהגו לבדקם בכל שנה מעוברת בחודש העיבור (אדר שני), שבכל שבע שנים ישנם כשתי שנים מעוברות.

תשלום שכירות בתים והתקשרויות ממוניות

השוכרים בית או דירה לשנה, ונכתב בחוזה: "השכירות למשך שנה מתאריך היום.. במחיר .. לשנה" - אין השוכר חייב לשלם עבור חודש העיבור. אמנם, אם נכתב: "תשלום השכירות בסך .. לחודש - חייב השוכר לשלם גם עבור החודש הנוסף, ואין אומרים שכוונתו הייתה לשנה.

שכר מטפלות וגננות, ודמי חבר בבית כנסת וכדומה, מנהג המדינה לשלם עבור כל חודש (שולחן ערוך חו"מ שי"ב, ט"ו סמ"ע וש"ך שם). "סוף הזמן" בישיבות ובכוללים - לכל הדעות, בסוף אדר השני, "ולא כהחושבים שהוא בסוף אדר ראשון.... או בתחילתו...." (הערת ידי"נ הגר"א בלייער שליט"א ב"חוקי חיים"). ואין צריך לומר, בעת הזאת, כבר לימדונו חז"ל, "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו" (בראשית כז, כב) כשקול יעקב נשמע בבתי מדרשות אין ידי עשו וישמעאל נוצחות (בראשית

בחלוקה ל 19 התוצאה הינה: 304.42 [אותה מכפילים ב 19 ואת התוצאה מחסרים מ 5784 והתוצאה 8]. כלומר, מאז בריאת העולם חלפו 304 פעמים 19 שנה, וחלפו עוד 8 שנים, ועל כן, תשפ"ד הינה השמינית [- ג ו ח] למחזור הבא - ה 305 לבריאת העולם. וכידוע מידי 19 שנה מקבילים התאריך העברי והתאריך למניינם - בהתמלא החסר בין שנת הלבנה (354 ימים) לבין שנת החמה (365 ימים) בתום מחזור 19 שנה בעזרת 7 השנים המעוברות.

מזל דגים - בלבוש (תרפ"ה ס"א) : "ואדר ראשון בשנת העיבור אין מזלו מזל דגים עד אדר השני, שאין אדר הראשון אלא תשלומים לחדשים שעברו בג' שנים להשלים חדשי הלבנה לחודשי החמה". אמנם, ביערות דבש ב, דרוש ב שידוע שמזל דגים משותף לשניהם.

יום פטירה - "יאהרציט" ר"ל

הנפטר ר"ל בשנה שבה שני חודשי אדר, ראשון ושני, ציון יום פטירתו בשנים הבאות: **בשנה מעוברת** - בתאריך הפטירה (אדר ראשון או שני). נפטר בשנה "פשוטה" שאין בה אלא אדר אחד, בשנה מעוברת: מנהג בני אשכנז - לציין את יום הפטירה באדר ראשון (שהרי התענית והקדיש לעילוי הנשמה ולפדיון הנפש העומדת לדין מחודש בכל יום פטירה - "ילכו מחיל אל חיל", ואין דוחים תיקון הנפש) ומנהג בני ספרד - באדר שני, (שולחן ערוך תקס"ח, ז וביו"ד ת"ב, י"ב) ובמשנה ברורה שם, שהשואל מזכירים לו דעת הגר"א ועוד מהפוסקים, שיש להתענות [הנוהגים בתענית] בשני החודשים, ואם קשה, יעדיף בן אשכנז אדר ראשון (משנ"ב שם, מ"ב) וכן כתב הגר"ע יוסף זצ"ל לבני ספרד, יצינו גם באדר ראשון ב"אזכרה קטנה". מכל מקום, לעניין תפילה לפני העמוד וקדימה לקדיש, אינו דוחה שאר האבלים אלא באחד מהם (משנ"ב שם).

הערה: ביום השנה (יאהרציט) הראשון לפטירה ר"ל, גם לדעת השולחן ערוך - נוהג באדר ראשון (ב"י יו"ד רנ"ג בשם התשב"ץ) שסוף השנה הראשונה - בתום י"ב חודש.

"ז אדר" - יום פטירת משה רבנו ע"ה

בגמ' סוטה י"ב ע"ב שמשו רבנו נולד ונפטר בז' אדר, ובמכילתא בשלח, ו לדעת ר"א המודעי, משה נפטר בשנה מעוברת באדר א'. ובשו"ת הלכות קטנות ב, קע"ג כיון שאמרו חז"ל בסוטה שם, שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום וודאי שאם הייתה פטירתו בשנה מעוברת, הייתה באדר שני, וכן כתב רבי יונתן אייבשיץ ב"יערות דבש" א, דרוש ג שמשו נולד בשנה מעוברת באדר א' אולם נפטר באדר ב' כמפורש בגמ' קידושין ל"ח ע"א שנפטר באדר הסמוך לניסן ומיום פטירתו, 33 ימים עד י' בניסן שנכנסו לארץ ישראל.

הלכה למעשה: "חברא קדישא" והנוהגים להתענות בז' אדר [תענית צדיקים] לדעת המשנ"ב תק"פ, א המנהג להתענות באדר א, אמנם בלוח לא"י שהמנהג בארץ ישראל, על כל פנים, לבני

יום חמישי כ"ז אדר א' - ערב ראש חודש מוקדם - תפילת **"יום כיפור קטן"**.

שבת פרשת "ויקהל" - "פרשת שקלים" - כ"ט אדר א' - "שבת מברכים" חודש אדר שני

הדלקת הנרות: ירושלים - 5:07 מרכז - 5:22 צפון - 5:12 עזה והדרום - 5:16

מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים לשבעה בפרשת ויקהל, ולמפטיר קוראים בספר השני בפרשת "כי תשא" (שמות ל, י"א-ט"ז). קריאת שקלים, להזכיר מצות מחצית השקל שהיו נותנים פעם בשנה ללשכה לקניית קורבנות ציבור, ובקריאה מתקיים "ונשלמה פרים שפתינו" (משנ"ב תרפ"ה, א-ב) **ההפטרה:** "בן שבע שנים וגו' עד "לכוהנים יהיו" (מלכים-ב י"ב, א-י"ז). ובני ספרד מתחילים: "ויכרות יהודע (מלכים-ב יא, יז) ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת "מחר החודש".

ברכת חודש אדר שני

המולד: ביום ראשון בשעה 10, 13 דקות ו 6 חלקים. בברכת החודש, נכון לפרש: "ראש חודש אדר השני, יהיה ביום ראשון וביום שני הבעל"ט" (משנ"ב תכ"ז, ג). ובברכת החודש, עדיין אומרים: **"ולגשמים בעיתם"**.

אין אומרים "אב הרחמים" ואין מזכירים נשמות. **במנחה:** אין אומרים את פסוקי "צדקתך וגו' "

סעודה שלישית - משבת קודש לראש חודש

המתחיל לאכול בשבת, ובמוצאי שבת חל **ראש חודש** והמשיך לאכול פת בלילה: כתב שולחן ערוך קפח, י: הולכים אחר תחילת הסעודה, ויזכיר בברכת המזון, רק של שבת [רצה וכו']. וכן פסק בן איש חי (א) חוקת, כב **וכן מנהג בני ספרד** (ראה שו"ת יחוה דעת ג, נה). וכן הדין למשנ"ב ס"ק (לג) לכל המסיימים אכילת הפת עד השקיעה - 5:47 (מ"ב שם, לג) **אמנם**, דעת המשנה ברורה "שמוטב להזכיר של ר"ח שהוא חיוב גמור, ומאידך, הזכרת רצה במוצ"ש במחלוקת הפוסקים" וכך נוהגים **בני אשכנז**, לומר רק "יעלה ויבא". שיטה שלישית, יש אומרים: גם רצה וגם יעלה ויבא (ט"ז) ואין כאן תרתי דסתרי, שהרי מזכיר של שבת תחילה. "ודעביד כמר עביד", בכל אופן יוצא אחת השיטות. **עצה למעשה**, בקיצור שולחן ערוך מד, יז, שהחכם משתדל לסיים אכילת הפת לפני השקיעה - 5:47 ואזי גם לדעת המשנ"ב (בשער הציון, שם) - מזכיר רק "רצה וכו' " בלבד. והממשיך ואכל פת בלילה - "דעביד כמר עביד וכו' " איך שיעשו, יש על מי לסמוך ויצאו ידי חובה. **לעניין בני הפרזים**, כשסעודה שלישית בשבת **"ויקרא - זכור"** תימשך לפורים שלהם, לעניין **"על הניסים"** - להלן.

שבת פרשת "פקודי" - ו' אדר שני

הדלקת הנרות: ירושלים - 5:12 מרכז - 5:27 צפון - 5:18 עזה

שבת "חזק"

עם גמר קריאת "פקודי" הפרשה האחרונה של חומש שמות, ולפני שהעולה מברך את הברכה האחרונה, אומר הציבור: "חזק חזק ונתחזק", והעולה עצמו לא יאמר עם הציבור, כדי שלא להפסיק בין הקריאה לברכה (לוח לא"י, ויחי) בתום הקריאה ממהרים לסגור הספר, כדי שלא יחשבו שגם המילים "חזק חזק וכו'" כתובות בתורה.

הפטרת פרשת "פקודי"

בשנה זו, שקריאת "פקודי" נפרדת מ"ויקהל" [-שבת הפסקה], **מנהג בני ספרד:** לקרוא הפטרת "ויעש חירום וגו'" (מלכים-א ז, מ-נ) **ומנהג בני אשכנז**, לקרוא את הפטרות שתי הפרשיות ויקהל-פקודי "ויעש חירום וגו' וממשיכים: "ותשלם כל המלאכה" עד "בהוציא אותם מארץ מצרים" (מלכים-א ז, נא ח, כ"א). - לוח לא"י עפ"י גאוני ירושלים זצ"ל. וכן דעת האדר"ת הגר"ש סלנט ומרן הגר"ש זאווערבוך זצ"ל, כיון שהשנה, בשבת חנוכה (שלא הייתה אלא שבת אחת) לא קראו "ויעש חירום", יש לקרוא ב"פקודי" את שניהם - מ"ויעש חירום" עד סוף "ותשלם כל המלאכה", וכן נהג מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל.

יום ראשון - ז' אדר שני

נוהגים חברי "חברא קדישא" בירושלים להתענות בו ואומרים בעשרה סליחות המיוחדות ליום זה (נדפס בגשר החיים סוף ח"א). ובסוף היום עושים סעודה לחזק ולשפר עבודת הקודש.

שבת פרשת ויקרא ו"פרשת זכור" - י"ג אדר שני

הדלקת הנרות: ירושלים - 5:17 מרכז - 5:33 צפון - 5:23 עזה והדרום - 5:26

מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים לשבעה בפרשת **ויקרא**, ולמפטיר בספר השני "פרשת זכור" (דברים כ"ה, י"ז-י"ט). ואין מעלים קטן למפטיר (משנ"ב רפ"ב, כ"ג). בפסוק האחרון קוראים פעם "זכר" - בצירי תחת הז' ופעם "זכור" - בסגול תחת הז' (משנ"ב תרפ"ה, י"ח) ונוהגים לחזור רק על המילים "תמחה את זכר עמלק" ולא את כל הפסוק (הליכות שלמה י"ט הערה 12 וכן הובא בשם הגר"ש זלזניק זצ"ל). ובשם הגר"ד סולובייציק זצ"ל ראש ישיבת בריסק שבעל הקורא בבריסק הג"ר שמחה זעליג ריגר זצ"ל חזר רק על המילה "זכר" בלבד. ובאג"מ ד, כ אות לב שאם קוראים כך, אפשר לטעות שהציווי רק למחות את זכר הזכרים של עמלק עי' שם. ומנהג כל בני הישיבות לחזור על כל הפסוק. **ההפטרה:** "כה אמר ד' צבקות פקדתי, עד גבעת שאול" (שמואל-א ט"ו, ב-ל"ד).

מצוות זכירת מעשה עמלק ומחייתו

שו"ע תרפ"ה, ז ומשנ"ב, י"ד: **מצוות עשה לזכור מעשה עמלק,**

החינוך (תר"ג). או לפי הרמב"ם שהביא את חובת קריאת פרשת זכור בדיני קריאת התורה (תפילה יג, כ), אפשר לומר שכשם שחכמים תיקנו לקרוא בתורה בחגים השונים מעניינו של יום, כך הם תיקנו לקרוא בתורה סמוך לפורים פרשה מעניינו של פורים. לפי זה, קיום מצוות הזכירה איננו עיקר התקנה אלא רק פועל יוצא שלה (עיין עמק ברכה (פומרנצ'יק), פרשת זכור).

אמנם כן, **הלכה למעשה**, גם בשנה זו, שאין צריך להזכיר לציבור רשעות עמלק, ובחסידי ד' מתחילים למחותו, משמעות דברי השולחן ערוך בהלכות קריאת התורה (קמו, ב) כשיטת התוספות, שכדי לקיים מצוות זכירת מעשה עמלק מן התורה **חובה לקרוא** את פרשת זכור, (ראה משנ"ב תרפה, טז; וש"ת יחוה דעת א, פד); כמבואר ברמב"ן שם, **אף אם יימחה עמלק לגמרי, עדיין תהיה מצוה לזכור ולא לשכוח שנאת העמים לישראל, לעולם.**

חמאס וחיזבל'ה ימ"ש בגדר עמלק

כתב הרמב"ם מלכים פרק ה א: "ואי זו היא מלחמת מצוה? זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם" ואין לך צר שקם על ישראל בשנים האחרונות כמו החמאס בעזה שחרט על דגלו להשמיד את עם ישראל כמו המן והיטלר הארורים. ובעצם יום שמיני עצרת - שמחת תורה יצאו אלפי מחבלים וטבחו ושרפו חיים ילדים ומבוגרים, שחטו ובאכזריות שאין למעלה ממנה. החובה להילחם בשונאי ישראל הללו היא מצוות עשה מהתורה, וכל אחד ואחד מהלוחמים שנלחמים בהם, וכן כל מי שמסייע במלחמה זו, מקיים מצוות עשה מן התורה.

חובת אישה בזכירת עמלק

כתב ספר החינוך מצוה תר"ג: "ונוהגת מצוה זו בכל מקום [בין בא"י בין בחו"ל] בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, ולא לנשים" ויש שתמהו: הרי אינה מצוה "שהזמן גרמא" ? ויש בה גם "לאו" ? ואם הנשים (אימהות, גנות ומטפלות) לא תזכרנה, איך יזכרו הקטנים? ואמנם, למעשה כתב כף החיים תרפ"ה, ל: "בעיקר המצווה לזכור מעשה עמלק **ודאי חייבות** ואם באות לשמוע יש להן שכר". ואכן בעל "ערוך לנר" הגאון רבי יעקב עטלינגר זצ"ל עשה בשבת זכור, את יש לציין, שהחזו"א (בסוף ספר טעמא דקרא פטרן מלשמוע, וכן העיד הגריש"א זצ"ל שאמו לא הלכה לשמוע המוטל על המשרתת היהודייה בבית, כדי שתתפנה לשמיעת "זכור"

ובשו"ת יחוה דעת א, פ"ד: "ראוי ונכון שנשים היכולות לבוא לעזרת נשים של בית הכנסת בשבת זכור לשמוע הקריאה תשתדלנה לעשות כן, לצאת ידי כל הפוסקים, ומה' יישאו ברכה".

במקומות שקובעים קריאת זכור מיוחדת לנשים: יוציאו ספר תורה כשיש שם עשרה גברים, ולא יברכו על הקריאה - שו"ת מנחת יצחק ט, סח ובילקוט יוסף חלק ב עמ' קלו.

נשים, שאינן יכולות לבוא לבית הכנסת, כגון יולדת והמטופלת בילדיה - פטורות. ואפילו רגילה בכל שנה לשמוע הקריאה - אינה

שנאמר: **"זכור** את אשר עשה לך עמלק וגו'" ולא תעשה: **"לא תשכח"**. ומצוות הזכירה בקריאה מתוך ספר תורה מהודר ובדוק (שערי אפרים שער ח, פ"ה). ומשתדלים לשמוע, כל אחד בהברת עדתו, אף שאין זה מעכב בדיעבד, ויש להעלות גדול וגם הקורא יהיה גדול, ויכוונו הקורא והמברך להוציא, והשומעים לצאת ידי חובת **"זכירת מעשה עמלק וזכירת מחיית עמלק** (כן היה מקפיד להכריז ידי"נ הרה"ג משה לואיס זצ"ל לבקשת מרן ראש הישיבה הגר"ח פ"י שיינברג זצ"ל). ואף שהזכירה פעם בי"ב חודש, הסמיכו הקריאה לפורים כיון שהמן מזרע עמלק, ומקדימים הזכירה לעשיית הפורים, שנאמר: "והימים האלה נזכרים ונעשים" (אסתר ט, כ"ח). **מי שלא שמע "זכור" בשבת,** יכול לצאת בשמיעת "ויבא עמלק וגו'" בפורים בבוקר (מג"א), אמנם, המ"ב תמה, הרי לא נזכר שם, לא "זכור" ולא "לא תשכח" ?

הערה: אין נכון לקדש ולאכול לפני קיום מצוה דאורייתא של שמיעת קריאת זכור, אלא אם כן, בשעת צורך גדול, ולאכול פחות מ"כביצה" (56 סמ"ק). כבסי' תרנ"ב, לעניין אכילה קודם נטילת לולב, עכ"פ ביום א' של סוכות, ולעניין אישה הזקוקה לאכילה לפני שמיעת זכור - להלן.

מצות "זכור" בשנה זו - תשפ"ד

אמנם, מאז שמחת תורה, עוסק עם ישראל בהתחלת **מחיית עמלק**, המעיין במקור מצוות זכירת ואיסור שכחת עמלק בתורתנו, ימצא בגמ' (מגילה י"ח ע"א) שחובת הזכירה איננה זיכרון בלב ובמחשבה בלבד, אלא עלינו לזכור את מעשה עמלק על ידי **אמירה בפה**. ורק נחלקו הראשונים כיצד מקיימים חובת האמירה. **לרמב"ן** (דברים שם) אין צורך בנוסח מסוים, ודי בסיפור דברים כללי: **"נספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע, ולכך נצטוונו למחות את שמו"**, וכך משמע מהרמב"ם (ספר המצוות, עשין קפ"ט; ומלכים ה, ה), שעיקר העניין הוא לזכור בפה את מעשיו הרעים של עמלק ולעורר את שנאת העם אליו: "שלא תסור שנאתו מהלבבות" (ספר המצוות שם). וסיפור זה עם ישראל עוסק בו כבר כמה חודשים. אולם מהתוספות (מגילה יז ע"ב ד"ה כל) משמע שמן התורה חייבים **לקרוא את פרשת זכור** כדי לקיים את מצוות הזכירה, וכך כתבו הרא"ש (ברכות ז, כ) וראשונים נוספים (מגילה שם). שעפ"י הגמ' (מגילה יח.) זכירת מעשה עמלק צריכה להיות על ידי **קריאה 'בספר'**, וכך כתב גם רבנו חננאל (מגילה שם, ד"ה קראה), שהציווי הוא **"זכור בפה** מה שכתוב בספר".

הן לפי שיטת הרמב"ן וסיעתו, והן לפי שיטת התוספות וסיעתם, ברור שבשמיעת פרשת זכור מקיימים **השע תווצמ** מן התורה. לדעת התוס', כי היא הדרך שהתורה קבעה לקיים המצווה, ותקנת חכמים שיש זמן מסוים שבו מקיימים המצווה. ולדעת הרמב"ן והרמב"ם, רק חכמים קבעו לקיים מצוות זכירת עמלק דווקא על ידי קריאת פרשת זכור (אף שקיום המצווה מן התורה אפשרי בסיפור מעללי עמלק בכל ניסוח), כמשמעות ספר

מצוה, ושומעת "זכור", ראוי לה להימנע בשנה זו, מלקדש ולאכול לפני השמיעה, כיון שזו לה הפעם הראשונה, לקיים מצווה, שחיובה, ייתכן, מן התורה (הגר"מ שטרנבוך שליט"א במועדים וזמנים, פורים).

אין אומרים "אב הרחמים" ואין מזכירים נשמות. ובמנחה: אין אומרים "צדקתך וגו'.

צריכה התרה ונכון שתקראנה פרשת זכור בביתן, מתוך החומש (שו"ת תורת חסד, ל"ז משנ"ב תרפ"ה, י"ז, שו"ת אבני נזר, תק"ט תורה לשמה, קפ"ז מנחת אשר (וייס) ה, מ"ח ושו"ת יביע אומר ח"י יו"ד, ז).

הערה: נשים הצריכות לכך, מותרות לקדש ולאכול לפני שמיעת "זכור". אבל נערה, שהיא בשנה שלאחר שנעשתה בת

נזכרתי בכסף שגיסי נתן לי לפני דקות ספורות... הלא כבר נתייאשתי מלקבל אותו. שלפתי מכיסי את השטרות ומסרתי אותם לאחראי, אשר נתן אותם למלצרית...

כשרעייתי סיפרה לי מה מקור הכסף שגיסי נתן לי, הגיע תורי להיות נדהם!

בינינו הכירות, ניגשתי אליו ושאלתי במה המדובר. הוא סיפר כי מדובר באמא למשפחה ברוכה בלע"ה, המשמשת כמלצרית כדי להביא טרף לביתה לצרכי השבת. היא קיבלה בשכרה מאה וחמישים שקלים חלף עבודתה הערב, אך המעות אבדו ממנה, והיא אינה מוצאת מקום לעצמה, האיך תבוא הביתה בידיים ריקניות, ומחר שבת!

האחראי כאב מאד את המצב, אך אין לאל ידו לעזור. הוא אינו אלא שכיר הממונה על ניהול האירוע.

נזכרתי בכסף שגיסי נתן לי לפני דקות ספורות... הלא כבר נתייאשתי מלקבל את הכסף הזה והוא הגיע אלי באופן לא צפוי. שלפתי מכיסי את השטרות ומסרתי אותם לאחראי, אשר נתן אותם למלצרית. היא נשמה לרווחה ומיהרה לעזוב את המקום.

כשהגעתי הביתה סיפרתי לרעייתי את השתלשלות האירועים, והפלאתי את הנהגתו של אחיה אשר העביר על מדותיו והחליט לשלם למרות שבתחילה הוא סבר שאין לו חובה לעשות כן.

כאן היה תורי להיות נדהם: רעייתי סיפרה לי מה מקור הכסף שגיסי נתן לי...

הוא מצא אותנו בפתח אולם השמחות!

כספה של המלצרית היה זה, אשר הושב אליה ביושר, ועל הדרך "רצה הקב"ה לזכות את ישראל"...

את גיסי לפרוע את חובו ולהשכין שלום בינינו, אותי לקיים מצוות חסד, ושלא בידועין גם השבת אבידה!

הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א - בטחוני בצורי מספר הר"ר ש.ש.פ. שליט"א, מירושלים:

גיסי שיחי' השיא את בנו בעיר מרוחקת, והוטל עלי התפקיד לארגן את ההסעה. הודעתי בקו המשפחתי כי עלה בידי לארגן אוטובוס הלך ושוב, וכי מחיר הנסיעה הוא 150 ש"ח לאדם. כמו"כ הודעתי שמי שלא מתכוון להשתתף בנסיעה עליו לעדכן אותי מראש, או לחילופין לשלם את דמי הנסיעה, גם אם לא נסע. אחד הגיסים ר' חנינא שמו, הגיע בהסעה פרטית, ולא שילם לי עבור הנסיעה. בסופו של יום שילמתי לנהג האוטובוס את דמי הנסיעה כולה, כולל 150 ש"ח עבור ר' חנינא שלא השתתף בנסיעה. פניתי לר' חנינא, והסברתי לו את המצב, הזכרתי לו שהמדובר היה שכולם משתתפים, ומי שלא ביטל מראש עליו לשאת בנטל התשלום. ר' חנינא סירב לשלם על נסיעה שלא נהנה הימנה, ונוצרה בינינו אי נעימות.

עברו מס' שבועות והכעסים שקעו קמעא.

נפגשנו שוב בחתונה משפחתית באולם בנות ירושלים. וגיסי כנראה החליט להעביר על מידותיו. הוא ניגש אלי ומסר לי סכום של 150 ש"ח, כפי שדרשתי בתחילה. חשתי אי נעימות, אבל נטלתי את המגיע לי.

זמן לא רב לאחר מכן החתונה הסתיימה. יצאתי החוצה ולעיני נגלה מראה מביך בעליל: עמדה שם מלצרית, בוכה בדמעות שליש, ולידה עומד האחראי על המלצרים כשהוא אובד עצות. יש

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סגולה להבנת התורה

"כשילמוד האדם איזה דבר ואינו מבין, יתמרמר על הגלות ויתפלל על הגאולה, עי"ז יתעורר דעתו"

עדיין לא נבנה מגודל חטאו, הנה ישוב אל ה' על עונותיו ויתמרמר על הגלות ויתפלל על הגאולה ותתחזק דעתו ויראה פלאות מה שלא ידע" עכ"ל.

בהגהות אגרא דצבי (שם, ב) להגאון רבי הירש מייזליש אבד"ק וייצען, הוסיף לפרש בזה מאמרם ז"ל בתענית (ל): כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, והקשו המפורשים היה לו לומר יזכה ויראה דהרי אינו רואה תיכף. ולהנ"ל י"ל, דהנה ידוע דהגאולה העתידה תהי' בזכות לימוד התורה וכדאיתא בב"ב (דף ח.) אי תנו כולהו עתה אקבצם [אי ילמדו כולם - עכשיו אקבצם מן הגלות], וכדאיתא באור החיים הק' (הנ"ל) שכתב הטעם, שכיון שהגאולה העתידה תהי' בזכות משרע"ה, על כן אינו חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה, עיי"ש.

ולפי"ז יש לבאר הכוונה 'כל המתאבל על ירושלים' והיינו המתפלל על הגאולה 'זוכה ורואה' ר"ל שזוכה ורואה בתוה"ק מה שלא הבין עד עתה כדברי האגרא דפרקא, וממילא מתרבה הדעת בתוה"ק ועי"ז יזכה לראות גם בשמחתה, וכדברי האוהחה"ק הנ"ל, דעי"ז גורם התקרבות הגאולה כנ"ל. עוד יבואר בזה כמין חומר מה שאנו מבקשים "יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך" דלכאורה אין שייכות בין ב' הבקשות, ולפי דברי האגרא דפרקא נפלאים הדברים, דעל ידי שיבקש ויתפלל על הגאולה יזכה ליותר חלקנו בתורתך" עכ"ד, ודפח"ח.

(הובא ב'אור לשרים')

"וְאַתָּה תַצִּיחַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֵיךָ" וגו' (כו, כ).

כתב רבינו האוה"ח הק': "ובדרך רמז יתבאר הכתוב על דרך מאמר שהוא בספר זוהר חדש (בראשית ח), כי ד' גלויות של ישראל כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד, גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו עליו השלום, ב' נגאלו בזכות יצחק, ג' בזכות יעקב, והד' תלוי בזכות משה, "ולזה נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה" ... עכ"ל.

כתב הרה"ק ה'בני יששכר' בספרו אגרא דפרקא (אות יב): "נראה לי כשילמוד האדם איזה דבר ואינו מבין, יתמרמר על הגלות ויתפלל על הגאולה, עי"ז יתעורר דעתו להתבונן מה שלא ידע... והנה תתבונן, הדעת שבכל איש הישראלי המתבונן בתורה הוא ניצוץ ממשה (כשארז"ל [שבת קא].) משה שפיר קאמרת), וכאשר האדם אינו מבין בדעתו איזה ענין בתורה, הנה הוא מגודל הגלות של בחינת משה שבתוכו, וכאשר יתפלל על הגאולה, כשמתעורר בחינת גאולה מתעורר גאולה גם לבחינת משה דאתתרך רוחיה וישוב ויתבונן.

"והנה תשכיל ותדע מה שארז"ל (במדרש תהלים קלז, י) כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו. דקשה הלא רבים וכן שלמים יסודי עולם הלכו למנוחות עולם ולא נבנה ביהמ"ק בימיהם, אבל באמת שבונים בכל עת ביהמ"ק כל אחד חלקו השייך לנשמתו, וכל מי שלא נבנה בימיו כאלו וכו', על כן כאשר האדם אינו מבין התורה בדעתו הוא שחלק ביהמ"ק שלו

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

איזה דבר משותף יש בחושן משפט ובברכת המזון?

בבא מציעא דף ו

מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבעתא

דאורייתא לשל דבריהם, וסימנך חמש"ה, ראשי התיבות: חשוד, ממון, שם, הפוך. ואילו בדיני ברכת המזון בדיני כוס של ברכה קיים גם כן אותו הסימן - חמש"ה, ראשי התיבות: חי, מלא, שטיפה, הדחה. בת צחוק של קורת רוח עלה על שפתי הרה"ק מוישיווא, והחווה בידו הק' לעבר הרב מאפשה באומרו: זה החושן משפט שלי.

(הגאון הקדוש מוישיווא)

מסופר על הרה"ק מנחם מענדל מוישיווא זצ"ל אחיו של ה'אמרי חיים מויז'ניץ - בני ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ כאשר התארח בשבת קודש בעיירה מונקאטש, במהלך עריכת השולחן הטהור השתעשע בדברי תורה עם הגאון הרב ר' משה יעקב בעק זצ"ל אבד"ק אפשא, ושאלו "היכי תמציי" - היכן מצינו בחושן משפט רמז שייכות לדיני ברכת המזון? ענהו הרב על אתר כי בסימן פ"ז בסמ"ע (ס"ק לא) מביא ארבעה חילוקים בין שבועה

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

077-2222666

www.Dirshu.co.il

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עברית - שיעור מקוצר + מורחב
שלוחה 2021
- רבי אפרים סגל שליט"א
עברית + אידיש
שלוחה 2021
- רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א
אידיש
שלוחה 2021
- הרב עדיאל אלון שליט"א
שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
שלוחה 2021

הדף היומי תלמוד בבלי

- הרב אפרים סגל שליט"א
עברית - אידיש
שלוחה 2021
- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עברית - שיעור מקוצר
שלוחה 2021
- הרב מאיר שפרנר שליט"א
עברית - שיעור מורחב
שלוחה 2021
- הרב אברהם פוקס שליט"א
דקלם מתורה על הדף היומי
שלוחה 2021

עמוד היומי תלמוד בבלי

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עברית
שלוחה 2021
- רבי דוד הופשטטר שליט"א
אנגלית
שלוחה 2021
- רבי מאיר ערנרא שליט"א
צ'יפת
שלוחה 2021
- הרב דוד בוק שליט"א
עברית עם "דיאורי תוספות"
שלוחה 2021
- הרב אליהו שור שליט"א
נשאים מיוחדים בעמוד היומי
שלוחה 2021

מי שקידש בשבת בבוקר על היין ורוצה לשתות קפה - האם צריך לברך עליו?

שהיין לפניו, או שבטרם שסיים את שתיית היין כבר היה בדעתו לשתות; אך לכתחילה, ראוי שאף באופן זה יהיה המשקה לפניו בשעת הברכה.

והרגיל לשתות משקה אחר לאחר שתיית היין - וכגון שרגיל לשתות קפה לאחר 'קידוש' בשבת בבוקר - נחשב כאילו שהיה בדעתו לשתות את המשקה האחר.

[שו"ע רח, טז, משנ"ב עא-עב, ושעה"צ עא; וראה משנ"ב קעד, ג, ושעה"צ ח, וביה"ל שם ס"ב ד"ה יין]

המברך על היין 'הגפן', ושותה ממנו 'כמלוא לוגמיו' - פוטר בכך מברכה ראשונה כל משקה אחר המונח לפניו בשעת הברכה, ואף אם מדובר במשקה חשוב מאד. ויש אומרים, שמשקה אשר בשעת הברכה היה בדעתו לשתותו, נפטר מברכה אף כשלא היה מונח לפניו.

ובשתיה בדרך של 'קביעות' - פוטר היין גם משקה שלא היה לפניו ולא היה בדעתו לשתותו, ובלבד שהביאווה לפניו בעוד

מי ששתה מעט יין ואחר כך שתה שתי כוסות קולה - האם יברך ברכה אחרונה?

שכתבו, שיברך על המשקה האחר 'בורא נפשות'. אולם, לדברי המשנה ברורה, יתכן כי [לפחות במקרה של ספק שמא התחייב בברכה אחרונה על היין] המשקה האחר אינו חייב כלל בברכה אחרונה, מחמת שנטפל ליין, וספק ברכות להקל, ולכן אין לברך עליו 'בורא נפשות'.

[שו"ע רח, טז, משנ"ב עב, ושעה"צ ע; בו"מ דרשו, 69; וראה שו"ע קצ, ג]

כשם שיין פוטר את כל המשקאות מברכה ראשונה, כאמור לעיל, כך פוטר אותם מברכה אחרונה, דהיינו שאם שתה יין ולאחר מכן שתה משקה אחר - אינו מברך עליו 'בורא נפשות', משום שהוא נפטר בברכת 'על הגפן'.

ואם שתה יין בכמות שאינה מחייבת ברכה אחרונה, או בכמות שספק אם מחייבת ברכה אחרונה, כגון ששתה מעט פחות מ'רביעית' [ראה במקורות] - נחלקו האחרונים: יש מהאחרונים

האם ניתן לכתחילה לשתות יין מיז לאחר שתיית משקה אחר?

חולקים. ויש אומרים, שהיין פוטר את המשקה האחר מברכה אחרונה גם כאשר לא פטרו מברכה ראשונה, אף בשתיה אקראית. ויש שהורה, שלפיכך אם שתה משקה כלשהו וחפץ לשתות גם יין, יברך תחילה 'בורא נפשות' על המשקה, או יפטרנו לאחר מכן בברכת 'בורא נפשות' על מאכל.

[משנ"ב רח, עג, ושעה"צ עב; בו"מ דרשו, 68 ו-72]

בשתיה אקראית של יין, אין היין פוטר משקה אחר מברכה אחרונה - כפי האמור - אלא באופן שפטר אותו גם מברכה ראשונה, שאז נטפל המשקה אל היין; אבל באופן שלא פטרו מברכה ראשונה - וכגון שהסיח דעתו משתיית היין, כך שהתחייב בברכה ראשונה על המשקה האחר, או ששתה את היין רק לאחר המשקה האחר - אינו פוטר גם מברכה אחרונה. ויש אומרים, שכך הדין אף באופן ששתה את היין באופן של 'קביעות'; ויש

* מי שאכל מיני מזונות ופרי משבעת המינים, ושתה יין - יברך ברכת 'מעין שלוש' אחת על הכל, בסדר זה: "על המחיה ועל הגפן ועל הגפן ועל העץ ועל פרי העץ".

* מי שאכל פרי משבעת המינים ופרי עץ אחר, כגון תמרים ותפוחים, מברך 'העץ' ו'על העץ' על שניהם, ואינו צריך לברך 'בורא נפשות'.

* בברכת 'מעין שלוש', יש להזכיר את השבת, יום טוב, חול המועד וראש חודש. ואם שכת, לא יברך שנית; אך אם נזכר לפני אמירת שם ה', יחזור להזכרת היום.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזו צורה מותר להניח לחם באשפה?

בשקית, מותרת אף בחתיכות שיש בהן יותר מכזית; ויש מהם שכתב, כי עדיף לתת את הלחם לבעלי חיים, מאשר להשליכו לאשפה אף כשהוא עטוף. ויש שהורו אף בנוגע לשאר מאכלים הראויים לאכילה, שיש לעוטפם בנפרד לפני השלכתם לאשפה, כיון שהשלכתם לאשפה ללא עטיפה נחשבת כאיבודם בידיים.

[שו"ע קפ, ד, ומשנ"ב י; בו"מ דרשו, 5-6]

פירורי לחם שאין בהם 'כזית', אסור לדרוך עליהם, או להשליכם לאשפה ללא עטיפה, אך מותר לאבדם בצורה שאין בה בזיון רב, כגון להשליכם למים. ויש אומרים, שאם בכל הפירוים יחד יש כמות של כזית, אין לאבדם אפילו בצורה שאין בה בזיון רב. ובחנויות שמוכרים בהם לחם, מצוי הדבר שמפוזרים על הרצפה פירורי לחם בכמות גדולה, ויש לנהוג בהם בהתאם לאמור. ולדעת פוסקים רבים, הנחת לחם באשפה כשהוא עטוף

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666